

**Návrh štandardu pre špecializačný vzdelávací program
„SOCIÁLNA PRÁCA V ŠKOLSTVE“**

Tento dokument bol vytvorený v rámci projektu „Etablovanie sociálnej práce v školských zariadeniach a zavádzanie programov osobnostno-sociálnej výchovy do škôl“.

Realizácia projektu je možná vďaka finančnej podpore z Európskeho sociálneho fondu, prostredníctvom operačného programu Efektívna verejná správa.

Informácie o OP EVS nájdete na www.opevs.eu.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Realizátorom projektu je občianske združenie PERSONA. Partnerom projektu je Slovenská komora sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce.

PERSONA, Vrančovičova 29, 841 03 Bratislava, www.ozpersona.sk

Slovenská komora sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce, Mokrohájska cesta 3,
841 04 Bratislava, www.socialnapraca.sk

Návrh štandardu pre špecializačný vzdelávací program „SOCIÁLNA PRÁCA V ŠKOLSTVE“

Charakteristika

Absolvovaním špecializačného vzdelávacieho programu získa absolvent vedomosti a zručnosti, ktoré sú potrebné na vykonávanie špecializovaných odborných činností v špecializovanom odbore sociálnej práce, a to **sociálna práca v školstve**.

Absolvent bude schopný vykonávať sociálnu prácu v školách a školských zariadeniach definovaných v zákone č.248/2018 Z.z o výchove a vzdelávaní a o zmene a o doplnení niektorých zákonov (školský zákon).

Absolvent získa poznatky a vedomosti v týchto oblastiach: **sociálna práca v školstve a jej východiská** – úvod do kurzu, teoretické východiska sociálnej práce v školstve, história, súčasnosť, funkcie a ciele školskej sociálnej práce, teórie, formy a metódy sociálnej práce, inštitúcie poskytujúce služby sociálnej práce deťom a žiakom, životná situácia detí a žiakov, obvyklé potreby a sociálne fungovanie, psychologické aspekty vývinového obdobia detstva, dospelovania a rannej dospelosti, vzťahové záležitosti – rodinné, vrstovnicke, priateľské, partnerské, tvorba siete spolupracujúcich organizácií a odborníkov, právne povinnosti sociálneho pracovníka, legislatívny rámec vo vzdelávaní a v školskej sociálnej práci; **sociálno-patologické javy ohrozujúce deti a mládež a možnosti ich preventívneho predchádzania** – teoretické východiská (deviácia, patológia, rizikové správanie), koncepcia normality, vznik sociálno-patologických javov, prevencia sociálno-patologických javov, koncept resiliencie, špecifikácia jednotlivých druhov sociálno-patologických javov a rizikového správania detí a žiakov, riešenie sociálno-patologických javov a rizikového správania u detí a žiakov; **kontext školskej sociálnej práce s deťmi a žiakmi v sociálno-poradenskom systéme** – teoretické východiská sociálneho poradenstva, zásady sociálneho poradenstva, poradenský proces - prvý kontakt, diagnostika (rozpoznanie kľúčovej nerovnováhy a potrieb klienta), plán terapie a kontrakt, realizácia intervencie, ukončenie poradenského procesu, špecifický kontext práce s deťmi a žiakmi v krízovej životnej situácii; **kontext práce s deťmi a žiakmi v rámci osobnostnej a sociálnej výchovy** – základné metodické princípy osobnostnej a sociálnej výchovy (OSV), vrátane zásad psychickej bezpečnosti, obsah tém OSV a očakávané výstupy OSV, ciele OSV a ich rozpracovanie do špecializovaných kurzov, metódy OSV; **inkluzívne vzdelávanie a začleňovanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)** – úvod do problematiky inkluzívneho vzdelávania, medzinárodné právne akty a právne akty záväzné pre našu republiku vo vzdelávaní a v oblasti začleňovania žiakov so ŠVVP, možnosti školského sociálneho pracovníka pri tvorení inkluzívneho prostredia na školách; **základy projektového manažmentu** – vzťahy a súvislosti z oblasti projektového manažmentu, základy projektovej práce (príprava projektových zámerov a žiadostí, manažment zdrojov – ľudských, časových, materiálnych a finančných, evaluácia projektov, základné možnosti a princípy fundraisingu.

Absolvent bude na základe získaných poznatkov a vedomostí schopný identifikovať a analyzovať charakter a rozsah problémov u dieťaťa, žiaka a jeho rodiny v kontexte jeho sociálneho prostredia (rodiny, školy, školského zariadenia, komunity a pod.), bude schopný tiež identifikovať potreby dieťaťa, žiaka, analyzovať podporné kapacity, ale aj rizikové faktory u dieťaťa, žiaka, rodiny a podporného kruhu klienta, bude schopný pomenovať jednotlivé fenomény, udalosti, usporiadať ich podľa určitých hľadísk, rozpoznať ich vzájomné súvislosti, vedieť postihnúť zákonitosti ich výskytu, robiť prognózy.

Absolvent si počas praktickej časti špecializačného vzdelávacieho programu prehĺbi spôsobilosti a zručnosti tak, aby bol schopný vykonať komplexnú sociálnu diagnostiku klienta (dieťaťa, žiaka), odhaliť a pomenovať príčiny školského neúspechu, plánovať sociálnu intervenciu, aplikovať teoretické poznatky uplatňovaním zodpovedajúcich právnych predpisov, metód a techník sociálnej práce v závislosti od charakteru a rozsahu problému klienta a situácie, v ktorej sa nachádza. Absolvent bude spôsobilý vedieť poskytnúť informáciu, radu, usmernenie klientovi, bude podporovať klienta a viesť ho k samostatnosti – poskytovať podporu rozvoju klientových schopností, posilňovať jeho vieru vo vlastné sily, pomáhať mu prevziať zodpovednosť za svoj život, podporovať ho pri riešení jeho problému a zároveň motivovať aj širšie okolie klienta (triedny kolektív, multidisciplinárny tím školy resp. školského zariadenia, rodinu, komunitu) k participácii na vyriešení problému klienta.

Absolvent bude efektívne spolupracovať v multidisciplinárnom tíme na dohodnutých cieľoch klienta, pravidelne hodnotiť a kontrolovať použité metódy, nástroje a formy práce, pravidelne evaluovať dosahovanie cieľov klienta, prehodnocovať potrebu podpory, využívať výsledky kontroly na účely optimalizácie vlastnej práce, identifikovať dilemy a paradoxy vlastnej práce a modifikovať ich, dodržiavať etické zásady.

Absolventi špecializačného programu sociálna práca v školstve získajú potrebné vedomosti a zručnosti, aby boli sprievodcami detí, žiakov so ŠVVP v procese ich začlenenia do školy, koordinovali a podporovali celý proces, odstraňovali prekážky vo vzdelávaní a tak podporili rovnaké príležitosti vo vzdelávaní aj pre marginalizované skupiny žiakov a študentov a podporili sociálnu inklúziu, uplatnenie práv marginalizovaných skupín a sociálnu spravodlivosť.

Absolventi budú tiež vedení k sebareflexii v práci a otvorenosti k supervízii a intervízii v procese práce s dieťaťom, žiakom a ich sociálnym prostredím, aby vedeli rozpoznať chyby vo svojom vlastnom vzdelávacom a rozvojovom procese a prostredníctvom reflexívneho postoja ich dokázali odstrániť. Absolvent bude pripravený na tímovú prácu a flexibilný prenos získaných poznatkov a zručností z edukačného procesu do vlastného pracovného prostredia a činnosti a bude pripravený na sieťovanie na komunitnej úrovni, ako aj na spoluprácu so zástupcami verejnej správy pri zabezpečovaní výkonu práv detí.

Absolvovaním špecializačného vzdelávacieho programu budú mať absolventi nielen kompetencie na riešenie problémov a krízových situácií, ale aj na výkon preventívnych programov (programy osobnostno-sociálnej výchovy a rozvoja a ďalšie). Základom na dosiahnutie a udržanie týchto kompetencií je aktívna orientácia na vlastný celoživotný odborný rast sociálneho pracovníka v školstve.

Štruktúra, dĺžka trvania a celkový rozsah

Špecializačný vzdelávací program pozostáva z teoretickej a praktickej prípravy. Príprava trvá najmenej 12 mesiacov a najviac 18 mesiacov. Celkový rozsah prípravy je 200 hodín. Súčasťou celkového rozsahu je práca pod supervíziou v rozsahu najmenej 20 hodín v rámci tém špecializačného vzdelávacieho programu, z toho najmenej 50 % tvorí individuálna priama supervízia.

Organizačná forma – kombinovaná (kombinácia prezenčnej a dištančnej formy, pričom prezenčná forma tvorí minimálne 50 % celkového rozsahu).

Cieľová skupina – sociálni pracovníci, ktorí vykonávajú odbornú činnosť v školách a školských zariadeniach ako odborní zamestnanci v súlade so zákonom č.138/2019 o pedagogických zamestnancoch a o odborných zamestnancoch v znení neskorších predpisov.

Témy, obsah a rozsah teoretickej prípravy a praktickej prípravy na výkon špecializovanej odbornej činnosti:

V rámci teoretickej prípravy sa uplatnia prednášky formou odborne spracovanej teórie v písomnej forme, ako aj prednášky, diskusie, prezentácie a obdobné pedagogické metódy v prezenčnej forme. Odborné prednášky dištančnou formou sú dopĺňané domácimi úlohami, vďaka ktorým sa získava spätná väzba ohľadom pochopenia učebnej látky.

Počas praktickej prípravy sa uplatnia participatívne techniky, modelovanie, nácvik, hranie rolí a obdobné zážitkové metódy v oblasti vzdelávania. Aby sociálny pracovník v školstve získal potrebnú mieru zručnosti, je nevyhnutné, aby teoretické znalosti o metódach a technikách boli sprevádzané praktickými skúsenosťami z riešenia konkrétnych prípadov z praxe, ktoré nadobúda pod vedením skúseného sociálneho pracovníka – supervízora, preto je aj práca pod supervíziou súčasťou špecializačného vzdelávacieho programu.

Téma	Počet hodín na tému z celkového počtu hodín	Počet hodín teoretickej prípravy z počtu hodín na tému	Počet hodín praktickej prípravy z počtu hodín na tému
Sociálna práca v školstve a jej východiská	20	16	4
Sociálno-patologické javy ohrozujúce deti a žiakov a možnosti ich preventívneho predchádzania	40	30	10
Kontext školskej sociálnej práce s deťmi a žiakmi v sociálno-poradenskom systéme	40	24	16 (z toho najmenej 10 hodín prebieha pod supervíziou)
Kontext práce s deťmi a žiakmi v rámci osobnostnej a sociálnej výchovy	60	10	50 (z toho najmenej 4 hodiny prebiehajú pod supervíziou)
Inkluzívne vzdelávanie a začleňovanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)	20	10	10 (z toho najmenej 6 hodín prebieha pod supervíziou)
Základy projektového manažmentu	20	10	10

Spôsob ukončenia – splnenie predpokladu osobnej účasti pri prezenčnej forme špecializovaného vzdelávacieho programu (maximálna povolená neúčast' je 10 % z celkového počtu hodín), absolvovanie špecializačnej skúšky pozostávajúcej z písomného a ústneho overenia vedomostí v rozsahu schváleného špecializačného vzdelávacieho programu.

